

אלמיטו אלנה Alemitu Alene

00:00:05:12 00:00:02:13
בעלי היה סוחר באסמרה.

00:00:10:00 00:00:06:02
הוא היה סוחר נשק.

00:00:13:14 00:00:10:21
הכסף היה נמצא אצלנו בבית.

00:00:17:11 00:00:14:10
ואז הגיעה שמועה.

00:00:22:11 00:00:18:11
אמרו לו ששוטרים מחפשים
חשודים ושהוא יכול להיות אחד מהם,

00:00:29:12 00:00:22:22
ושהוא צריך להתרחק מהאזור
עד שהם מסיימים לחפש.

00:00:36:14 00:00:31:02
לאחר ששמע את זה, הוא נתן
את הכסף לאמי שתעביר לאסגדה.

00:00:40:23 00:00:37:11
למקום שבני משפחתכם היו גרים בו.
הכסף הגיע לאייה,

00:00:46:17 00:00:41:12
ואייה לקח את זה לאנדבגונה.

00:00:50:11 00:00:48:17
לאחר מכן,

00:00:56:16 00:00:50:20
זה הגיע לחבר שלו
בשם אבאמנגשה,

00:01:03:09 00:00:58:06
והיא חזרה לביתה,
בזמן שירד עליה גשם.

00:01:08:02 00:01:04:09
זה הגיע עד לאנדבגונה,

00:01:12:02 00:01:08:03
ומשם זה הגיע
לידיים של אבאמנגשה.

00:01:20:04 00:01:13:07
לאחר מכן,
הוא חזר לעבודה שלו.

00:01:25:10 00:01:21:09
לאחר שהשוטרים תפסו את החשוד,

00:01:33:09 00:01:26:24
הוא חזר לעסוק בעבודה שלו.
כי הם תפסו חשוד אחר.

00:01:40:03 00:01:35:00
הוא בעיקר היה
סוחר בקפה וג'ינג'ר,

00:01:46:18 00:01:41:06
ואת הסחר ברובים
הוא היה עושה מהצד.

00:01:55:06 00:01:50:08
תציגי את עצמך בבקשה.

00:01:56:10 00:01:55:08
נכון, לא עשיתי את זה.

00:02:00:14 00:01:57:02
שמי אלמיטו.

00:02:03:09 00:02:01:13
לאמי קוראים
ווגאי גרמאי.

00:02:07:09 00:02:03:20
לאבי קוראים
אלנה מלסה.

00:02:12:16 00:02:07:24
מלסה קבדה,
קבדה סיבהי.

00:02:15:03 00:02:12:17
לסבא שלו קוראים סיבהי.

00:02:17:14 00:02:16:02
ומצד אמי,

00:02:20:22 00:02:17:18
גרמאי גנגואי,
גנגואי טספאי.

00:02:23:24 00:02:21:06
אני לא מכירה את השאר.

00:02:30:11 00:02:28:16
ומצד בעלך?

00:02:32:13 00:02:30:23
והצד של בעלי,

00:02:37:03 00:02:33:10
אדנה יסמני,
יסמני פקדו.

00:02:38:24 00:02:37:04
פקדו טספאי.

00:02:45:19 00:02:40:18
ומצד אמא שלו,
אסרסש גאשה,

00:02:48:00 00:02:45:19
אני מנסה להיזכר...

00:02:50:00 00:02:48:12
טוב, אני לא זוכרת.

00:02:53:05 00:02:50:10
והצד של אדיטמנו,

00:02:55:15 00:02:53:22
טמנו פיטייאו.

00:03:00:24 00:02:56:07
זהו, אני לא מכירה את ההמשך.

00:03:06:04 00:03:02:06
איפה נולדת וגדלת?
תספרי לנו בקצרה.

00:03:12:11 00:03:06:20
נולדתי במקום שנקרא מיידומו.

00:03:15:16 00:03:13:01
נולדתי במיידומו.

00:03:19:21 00:03:15:17
גדלתי במקום שנקרא ח'ווזא.
שם אבא שלי היה.

00:03:24:15 00:03:19:24
ח'וּזָא או בשמו המלא,
"ח'וּזָא עדי ארקאי".

00:03:30:06 00:03:25:15
אבל לאחר שהתחנתני,
עברתי לגור במקום אחר.

00:03:35:06 00:03:31:04
לאחר שהתגרשתי ממנו,
התחנתני עם בעלי.

00:03:39:20 00:03:36:12
לאחר מכן,
הגעתי לטגראי.

00:03:44:10 00:03:40:17
גרנו בשכירות בעיר בשם שירה.

00:03:47:12 00:03:45:05
בזמן שגרנו שם,

00:03:50:21 00:03:48:13
הוא היה סוחר באסמרה.

00:03:59:00 00:03:52:03
הוא היה מרכיב חלקים
של רובים ומוכר אותם שם.

00:04:02:23 00:03:59:08
ועם הזמן זה נהיה עסק גדול.

00:04:08:07 00:04:04:12
כשהוא היה חוזר,
הוא לא היה נשאר זמן רב.

00:04:10:21 00:04:08:08
הוא היה נשאר יום או
יומיים וחוזר למכור.

00:04:14:01 00:04:11:07
זה תמיד היה ככה.

00:04:21:12 00:04:14:12
מי שהכניס אותו לעסק היה איירדאי,
הוא ארגן והרכיב בשבילו הכול.

00:04:27:04 00:04:23:07
איירדאי היה מספק לו
את החלקים של הרובים.

00:04:32:13 00:04:27:18
הוא גם היה מרכיב את החלקים.
והתפקיד שלו היה למכור אותם.

00:04:40:04 00:04:33:04
ובתמורה לכך, הוא היה חורש בשבילו.
זה היה ההסכם ביניהם.

00:04:43:14 00:04:40:16
וכך, הוא הגיע למעמד גבוה.

00:04:47:15 00:04:44:14
הוא תמיד היה
נוסע לאסמרה וחוזר.

00:04:52:10 00:04:48:08
הוא היה משקיע הרבה
זמן ומאמץ בעבודה.

00:04:57:15 00:04:52:20
הוא השיג הכול בכוחות עצמו,
הוא לא קיבל שום דבר במתנה.

00:05:05:01 00:04:58:14
הוא לא קיבל דבר מההורים שלו
וגם אני אותו דבר.

00:05:09:05 00:05:05:20
הוא קשה מאוד כדי
להשיג את מה שהיה לנו.

00:05:13:17 00:05:09:07
לאחר מכן, בנינו בית.

00:05:20:24 00:05:15:14
ואז התחיל לנסוע לאדיס אבבה.
בהתחלה זה היה רק לאסמרה.

00:05:26:24 00:05:21:01
הוא התחיל לעבוד גם באדיס אבבה,
לאחר שבנינו בית והעסק גדל.

00:05:28:13 00:05:27:03
יש לי שאלה קטנה.

00:05:30:06 00:05:28:14
אני אחזיר אותך לשירה.

00:05:36:01 00:05:31:00

כשגרתם שם בשכירות,

00:05:39:14 00:05:36:22
היו שם ביתא ישראל יהודים?

00:05:41:08 00:05:39:19

כן.
- מי?

00:05:46:10 00:05:41:09
משפחת יאיה זנבה, משפחת יאיה פסהה,
משפחת טדגה יג'יס...

00:05:49:06 00:05:46:11
אבל לא היו הרבה יהודים.
- כן.

00:05:55:17 00:05:49:17
המשפחה של אבאיינוטה,
משפחת יאיה בלטה.

00:05:59:20 00:05:56:03
היו יהודים.
וגם משפחה של סנדאי צהיאה.

00:06:05:21 00:06:00:08
אני לא כל כך זוכרת
לגבי יאיה וונדם...

00:06:09:15 00:06:06:01
כן, גם הוא היה שם עם משפחתו.

00:06:15:22 00:06:10:08
קודם לכן, אמרת לי שהוא
היה נוסע לאסמרה כדי לסחור.

00:06:16:22 00:06:15:23
נכון.

00:06:20:06 00:06:16:24
במה הוא היה סוחר?

00:06:25:23 00:06:20:07
הוא סוחר נשק, כמו שאמרתי לך.

00:06:30:22 00:06:26:07
ולאט לאט הוא הגדיל את העסק.

00:06:35:10 00:06:31:09
וגם המחירים עלו.

00:06:42:21 00:06:35:23
גם המבחר של הרובים
התרחב בהתאם.

00:06:47:09 00:06:43:05
אנחנו כבר בארץ, לכן אין לי
בעיה לספר לך את כל הפרטים.

00:06:53:20 00:06:49:18
הוא התחיל עם זה.

00:06:59:19 00:06:54:01
בנוסף לזה, הוא היה
סוחר בג'ינג'ר וקפה.

00:07:05:15 00:07:00:10
הוא היה מעמיס על משאית.

00:07:09:22 00:07:06:12
הוא היה מחביא את הרובים שם.

00:07:12:24 00:07:09:23
ואז, הוא היה מוכר.

00:07:18:00 00:07:13:06
ברוך ה', מצבנו היה טוב.
לא היה חסר לנו דבר.

00:07:26:20 00:07:19:21
חוץ מהבעיות הבריאותיות שהיו לי.

00:07:29:16 00:07:28:02
אני לא הייתי בריאה.

00:07:36:04 00:07:29:23
אבל חוץ מזה,
לא היה חסר דבר בבית.

00:07:43:07 00:07:37:01
טף לבן, טף אדום (קמח)
ופירות, הבית היה שלם.

00:07:46:14 00:07:43:15
אבל אני לא הייתי אוכלת,
הייתי חולה רוב הזמן.

00:07:56:00 00:07:49:07
אבל ברוך ה',
היינו במצב בסדר.

00:07:59:23 00:07:56:14
לאחר תקופה,

00:08:04:09 00:08:00:15
נסענו כל המשפחה לאדיס אבבה,
בעקבות הבלגן של מפלגת דרג.

00:08:06:23 00:08:05:05
כשהיינו בדרך לשם,
הם תפסו אותנו.

00:08:10:07 00:08:07:08
הם שאלו אותנו
לאן אנחנו נוסעים.

00:08:18:03 00:08:11:03
בעלי ענה להם שהוא לוקח אותי
לרופא באדיס אבבה כדי ללדת.

00:08:21:08 00:08:18:08
הם לא הסכימו שנמשיך לנסוע.

00:08:27:17 00:08:21:19
אחרי הרבה וויכוחים,
הם נתנו לנו לעבור.

00:08:30:22 00:08:27:24
הגענו לשם וילדתי.
ושם חיכינו כדי להגיע לארץ.

00:08:34:07 00:08:31:07
גרנו שם שנה
ובסוף חזרנו לביתנו.

00:08:36:06 00:08:34:18
לשירה?
- כן, לשירה.

00:08:43:03 00:08:36:19
נשארנו שם חודשיים
והתחלנו מסע ברגל.

00:08:46:22 00:08:43:12
והקסים... זיכרונם לברכה,
רובם כבר לא בחיים.

00:08:53:09 00:08:48:07
הם בירכו וליוו אותנו באסגדה
לפני שהתחלנו את המסע.

00:09:00:15 00:08:54:01
הם בירכו אותנו, התפללו עבורנו
וחיזקו אותנו לפני שיצאו.

00:09:08:00 00:09:02:01
כולם היו שם
כדי ללוות אותנו.

00:09:13:06 00:09:08:21
והגענו בשלום.

00:09:18:15 00:09:13:13
כשהיינו בדרך, נפלתי מסוס.

00:09:25:17 00:09:21:03
היית עם יעקוב,
ההוא שנפטר.

00:09:31:16 00:09:27:04
מאוד סבלתי,
לא יכולתי לעמוד או לזוז.

00:09:38:04 00:09:35:07
היה מישהו בשם פרדה.

00:09:44:09 00:09:39:09
הכרנו אותו עוד
כשהיינו באדיס אבבה.

00:09:48:16 00:09:44:23
אמרתי לו שהחיים
שלי תלויים בו ובאלוהים.

00:09:52:18 00:09:49:01
הסברתי לו שאם אני לא אלך כמה
שיותר מהר, כנראה שאמות.

00:09:56:01 00:09:53:19
הסברתי לו שאני
תלויה בו ובאלוהים.

00:10:00:11 00:09:56:10
הוא טען שהוא מבין
את הצרות שלי.

00:10:03:11 00:10:00:20
אבל הוא גם אמר לי שיש הרבה
אנשים במצב כמו שלי שלא עלו ארצה.

00:10:11:04 00:10:04:04
התחננתי בפניו, הסברתי לו
שאני לא יכולה לזוז ומתקשה לנשום.

00:10:19:20 00:10:15:09
שלחנו תמונה וזה לא הצליח.
אבל בתמונה השנייה,

00:10:26:00 00:10:21:08
הצעדו (אנשים לבנים) הגיעו.
הם לרוב הגיעו בערב.

00:10:31:08 00:10:26:17
הם בדקו אותי, ובשבוע השלישי
שלנו, באנו לפה.

00:10:34:22 00:10:31:21
סלחי לי, אני שוב
אחזיר אותך לשרה.

00:10:41:19 00:10:35:02
קודם סיפרת לי שכשעברתם
לשירה, הייתם גרים בשכירות.

00:10:44:07 00:10:42:09
כמה זמן גרתם בשכירות?

00:10:50:11 00:10:44:14
אני לא כל כך זוכרת,
נראה לי שנה או שנתיים.

00:10:54:14 00:10:50:17
וכמה הייתם משלמים?

00:11:00:15 00:10:54:22
בערך 3 קרשי.
- 3 קרשי לשנה?

00:11:07:08 00:11:01:16
לא, זה היה חודשי.
שילמנו 3 או 4 קרשי כל חודש.

00:11:14:06 00:11:08:19
אלו היה המחירים פעם.
זה גם היה בית שעשוי מבוץ.

00:11:19:16 00:11:15:00
זה לא היה בית יותר מדי רציני.

00:11:24:18 00:11:21:08

וכמו שאתה יודע, לא היו
חשבונות חשמל או תשלומים אחרים.

00:11:30:08 00:11:25:21

זה בית מאוד פשוט.
כשעברנו לבית שבנינו, כן היה חשמל.

00:11:38:03 00:11:32:11

אבל זה היה 3 או 4
קרשי, פחות או יותר.

00:11:43:14 00:11:40:10

אמרת שעברתם לבית שלכם.
- כן.

00:11:48:03 00:11:44:04

קניתם או בניתם?
- בנינו.

00:11:55:02 00:11:48:22

קנינו שטח ובנינו חלק מהבית.

00:12:01:19 00:11:55:24

ועם הזמן השלמנו את כל הבית.
בנינו את הבית מבטון.

00:12:10:01 00:12:03:01

ולאט לאט, בנינו גם חלקים קטנים.
זה היה כמו הבית הזה.

00:12:15:19 00:12:10:15

זה, למשל (הספה),
עשוי מבד ונראה מודרני.

00:12:21:11 00:12:16:02

אבל באתיופיה, זה היה מעור.
והאיכות הייתה שונה,

00:12:25:22 00:12:21:24

אבל חוץ מזה,
זה היה מאוד דומה לבית הזה.

00:12:33:02 00:12:26:18

היה לנו מחסן שהיינו מאחסנים בו
את כל הסחורות שבעלי היה מביא.

00:12:37:21 00:12:33:18

היינו שומרים שם הכול.

00:12:43:14 00:12:38:22

וכשהוא היה צריך למכור,
הוא היה מוציא משם.

00:12:49:20 00:12:44:00
היה לנו מחסן מיוחד בשביל
הג'ינג'ר, קפה ושאר הקטניות.

00:12:55:15 00:12:50:07
זה היה קרוב?
- כן, זה היה צמוד.

00:12:58:07 00:12:57:00
גם את זה בניתם?

00:12:59:20 00:12:58:08
כן.

00:13:04:17 00:12:59:21
הבית היה בצורת עיגול.

00:13:10:20 00:13:05:13
סביב הבית הייתה גדר תיל.

00:13:14:20 00:13:11:14
היה צריך לדפוק בשער
כדי להיכנס לשטח של הבית.

00:13:19:21 00:13:15:11
אם הייתי מגיע לבייתכם שם,

00:13:26:01 00:13:22:21
מה הייתי רואה סביבי?
תפרטי לנו קצת.

00:13:28:00 00:13:26:13
בתוך הבית?
- כן.

00:13:31:13 00:13:28:03
נגיד שאני פותח את הדלת...
- לא, הדלת...

00:13:35:19 00:13:31:24
או שהייתה גדר?
- כן, זה היה מגודר.

00:13:42:11 00:13:36:10
ומעל הגדר היה תיל שדוקר,
כדי שלא יוכלו לפרוץ לבית.

00:13:46:04 00:13:43:11
ככה הוא בנה את זה.

00:13:48:22 00:13:46:14
וכדי להיכנס לשטח,
היה צריך לדפוק בשער הגדול.

00:13:55:23 00:13:49:15
אם זה מישהו שמכירים, מישהו עם
חמורים או לקוח שבא לעשות עסקים,

00:14:00:08 00:13:56:05
היינו מכניסים אותו. לאחר שהוא
מסיים, היינו מלווים אותו החוצה.

00:14:08:21 00:14:01:21
לא הייתי יוצאת מהבית כי הכול היה
מגיע במשאיות, אם זה פחם או קרשים.

00:14:17:05 00:14:10:05
הפחם והקרשים היו
מגיעים בשקים לפי משקל.

00:14:20:19 00:14:17:16
לא הייתה לי יותר מדי עבודה.

00:14:28:22 00:14:21:22
עם כל המאמץ שהוא היה משקיע
בעבודה, אני זו שהייתי חולה הרבה.

00:14:33:09 00:14:30:17
לדוגמא,
אם מישהו היה מגיע לקנות,

00:14:40:13 00:14:35:11
את היית מוכרת להם?
- לא.

00:14:46:15 00:14:40:21
אם היו שאריות,

00:14:53:05 00:14:47:01
שאריות שלא הצלחנו למכור, הייתי
מוכרת להם בכמות קטנה ושמה בבנק.

00:15:00:19 00:14:53:19
כל פעם שהיינו מוכרים ככה,
אחותי הייתה הולכת ושמה בבנק.

00:15:04:23 00:15:01:14

היא הייתה מטפלת בזה.

00:15:09:15 00:15:05:10
הלקוחות היו בעיקר נוצרים
ומוסלמים. כולם היו חברים שלו.

00:15:15:01 00:15:10:14
הם היו מגיעים, שוקלים
את מה שהם צריכים ומשלמים,

00:15:17:01 00:15:15:02
ואחותי הייתה מקבלת
את הכסף ושמה בבנק.

00:15:21:15 00:15:17:16
היו לכם עובדים?
או אנשים שעזרו לכם?

00:15:26:22 00:15:21:18
היו הרבה עובדים, היו גם
אנשים טובים שפשוט עזרו לנו.

00:15:31:24 00:15:27:12
הוא היה מאוד מקושר,
ואנשים כיבדו אותו מאוד.

00:15:37:09 00:15:33:23
הוא היה כמו מלך בשבילים.
הם תמיד היו מאחוריו.

00:15:43:20 00:15:39:03
אני לא זוכרת אותו מרים משהו כבד,
אנשים תמיד היו באים ועוזרים לו.

00:15:47:07 00:15:44:06
כל מה שהוא ביקש, עשו בשבילו.
והוא כמובן היה משלם היטב.

00:15:53:23 00:15:48:06
הוא לא היה מתעסק בעבודות פיזיות.
הכוח שלו היה כסף.

00:16:00:22 00:15:56:13
הוא גם העריך את העושר שלו.

00:16:08:02 00:16:01:09
הוא תמיד היה אומר לי שלא חסר
לו כלום ושאין לו מה לבוא לכאן.

00:16:10:06 00:16:08:18

ואני הייתי עונה לו,

00:16:13:24 00:16:10:16
שחשוב לי רק הבריאות, העושר
פה או שם, בשבילי זה אותו דבר.

00:16:16:14 00:16:14:00
כל עוד אני לא מרגישה שאני
לא מרוויחה משהו באופן אישי.

00:16:20:03 00:16:17:11
תמיד אמרתי לו שהוא
חושב יותר מדי על כסף.

00:16:28:05 00:16:21:13
כשהוא קיבל הרבה ביקורות מהילדים
שלנו ואנשים אחרים לגבי הגישה שלו,

00:16:33:11 00:16:29:07
הוא התחיל לפחד ולהבין שהוא
עלול להישאר לבד עם הכסף שלו.

00:16:36:05 00:16:33:23
אבל עד אז, הוא רצה לבוא לכאן.

00:16:40:06 00:16:37:14
כשהוא היה נוסע לסחור,

00:16:46:23 00:16:40:13
אם זה לאסמרה או לאדיס אבבה,
כמו שסיפרת לי,

00:16:51:12 00:16:47:11
איך הוא היה מגיע לשם?
ברגל? או בסוס?

00:16:54:08 00:16:52:15
או רכב?
תספרי לנו.

00:16:58:21 00:16:55:19
לא היו הרבה אוטובוסים.
הוא היה מגיע לשם בטיסות.

00:17:02:06 00:16:59:18
וכשהוא היה חוזר,

00:17:06:11 00:17:02:22
אנשים תמיד היו
רוצים את הכסף שלו.

00:17:09:02 00:17:06:15

הוא לא גנב את זה.

הוא הרוויח את זה.

00:17:15:05 00:17:09:04

היו הרבה שקינאו בו,
אבל היו גם שכיבדו ושמרו עליו.

00:17:18:12 00:17:15:24

אבל בעיקר אלוהים שמר עליו.

00:17:24:10 00:17:18:19

לאחר שהיה מכניס את הסחורות
לבית, הוא היה נשאר מאחור.

00:17:27:07 00:17:24:22

כי היו אנשים שניסו לתפוס אותו.

00:17:31:05 00:17:27:18

בהתחלה, החברים שלו היו
מפרקים את הציוד וסחורות.

00:17:34:04 00:17:32:02

ואז היו מכניסים חלק
לבית שלנו וחלק לביתם,

00:17:36:18 00:17:34:05

וכל היה מתבצע בלילות.

00:17:41:05 00:17:37:00

אפילו אני הייתי עובדת בהתחלה.

00:17:43:11 00:17:41:14

וגם אחותי.

00:17:49:14 00:17:43:18

אני זוכרת שהיינו מכניסות מיטות
והרבה ציוד שהיה מגיע הביתה.

00:17:56:01 00:17:50:02

היינו עובדות קשה עם החברים שלו.

00:18:00:22 00:17:56:15

ובכל הזמן הזה, היו כאלה
שרק ניסו לתפוס ולהפיל אותו.

00:18:08:00 00:18:02:16

יום אחד, הוא הגיע ותפסו אותו.
הם בדקו ברכב ולא מצאו שום דבר.

00:18:11:20 00:18:09:00
כי הכול כבר הוכנס בלילה הקודם.

00:18:14:16 00:18:12:12
גם כשהיה רצה למכור,
היו עושים לו הרבה בעיות.

00:18:19:19 00:18:15:09
הוא הסתתר הרבה אצל חברים שלו.
הוא היה מוכר הרבה אצלם.

00:18:22:09 00:18:20:02
כי בבית, היו שומרים
עליו כל הזמן.

00:18:28:10 00:18:24:03
הנוצרים והמוסלמים
היו עוזרים לו הרבה.

00:18:31:15 00:18:28:11
מי שחיפש אותו היו שוטרים?

00:18:34:00 00:18:31:23
אלה בעיקר היו אנשים
שלא אהבו את ההצלחה שלו.

00:18:37:03 00:18:34:07
קנאה.
- כן, הם קנאו.

00:18:42:09 00:18:37:16
זה רק קנאה,
כי הוא לא לקח מהם שום דבר.

00:18:44:09 00:18:43:00
עברנו הרבה בעיות.

00:18:51:09 00:18:44:15
כשהגענו לארץ,
הוא היה מאוכזב מעצמו.

00:18:58:07 00:18:53:09
אני חושבת שאם היה כועס על עצמו
פחות, אולי היה חי יותר.

00:19:03:10 00:18:58:24
אבל הוא כעס הרבה וזה
הוביל לבעיות בריאותיות.

00:19:10:01 00:19:04:05
אם זה לא היה ככה, סביר להניח
שהוא היה שורד יותר זמן.

00:19:15:01 00:19:11:08
הוא פתח לאנשים הרבה דלתות.

00:19:18:01 00:19:16:13
לפני כן אמרת,

00:19:25:20 00:19:18:20
שכשהוא היה רוצה להגיע
לאסמרה, לאדיס אבבה או לגונדר,

00:19:28:24 00:19:26:17
הוא היה מגיע לשם בטיסות.
- נכון.

00:19:32:13 00:19:29:00
איך הוא היה מביא את הסחורות
או את הציוד שקנה שם?

00:19:34:18 00:19:32:16
הוא היה שולח עם אנשים.

00:19:36:23 00:19:34:19
היה לו חבר קרוב בשם אבאמנגשה.

00:19:40:03 00:19:38:01
אבל כמו שאמרתי לך,
בסוף הכסף היה קובע.

00:19:46:20 00:19:40:06
הוא היה משלם להם, לכן הם היו
עושים את רוב העבודה בשבילו.

00:19:50:03 00:19:47:13
הוא פשוט היה משלם להם.

00:19:56:24 00:19:50:16
הוא היה מסביר להם מה לעשות
ולאן לקחת והם היו עושים את זה.

00:20:03:19 00:19:57:08
לפני שהוא היה חוזר במטוס, הוא
היה דואג שהציוד יגיע דרך אבאמנגשה.

00:20:09:01 00:20:05:09
וכשהסחורה הייתה מגיעה,
הייתה נשארת בבתיים של חברים שלו.

00:20:14:06 00:20:09:09
במה הוא סחר בגונדר?
מה הוא היה מוכר שם?

00:20:21:08 00:20:15:05
בגונדר זה היה כשהוא התחיל את העסק.
זה היה בעיקר חלקים להרכבה.

00:20:24:17 00:20:21:17
חלקים של רובים.

00:20:31:13 00:20:27:10
הוא היה קונה את זה משם.

00:20:36:04 00:20:31:20
וגם קפה.
הוא היה מערבב את זה ומביא.

00:20:39:11 00:20:37:10
ככה הוא היה מביא את זה.

00:20:43:03 00:20:39:14
משם הכול היה מתחיל.

00:20:50:24 00:20:45:13
כשהעסקים התחילו לפרוח,

00:20:54:14 00:20:51:22
הוא היה עוזר לנזקקים?

00:21:01:11 00:20:54:21
ברוך ה', הוא היה עוזר.
אבל הוא לא אהב עצלנים.

00:21:06:03 00:21:02:02
איך הוא היה עוזר?

00:21:10:06 00:21:07:18
להגיד את האמת,
הוא היה מאוד נדיב.

00:21:18:13 00:21:12:04
הוא היה דואג שאנשים
לא יישארו רעבים.

00:21:23:13 00:21:18:14
הוא דאג לקנות בגדים
לסבא ולסבתא שלי.

00:21:29:16 00:21:23:15
אף על פי שסבא שלי
נפטר די מוקדם.

00:21:34:23 00:21:30:04
אבל הוא דאג לסבתא שלי,
לסבתא השנייה שלי, לסבתא שלו,

00:21:41:04 00:21:35:24
להורים שלי, להורים שלו,
לסבא ולסבתא שלו.

00:21:48:03 00:21:41:20
בנוסף לבגדים, תמיד כשהוא היה חוזר,
היה מביא לכל אחד קילו קפה וסוכר.

00:21:50:19 00:21:48:14
לכולם באופן שווה.

00:21:57:04 00:21:52:16
הוא היה בן אדם נדיב מאוד.

00:22:01:06 00:21:57:22
ביד אחת, הוא היה מכניס הרבה
וביד השנייה, נותן הרבה.

00:22:08:03 00:22:02:04
ואלוהים היה נותן לו
כמו שהוא היה נותן.

00:22:18:23 00:22:12:13
הוא היה עוזר
גם לאנשים שלא הכיר?

00:22:25:16 00:22:19:23
כן, הוא אפילו הפסיד הרבה בגלל זה.
למשל, רק באסמרה, הוא הפסיד הרבה.

00:22:32:12 00:22:27:09
הוא הפסיד אלפים.

00:22:35:04 00:22:32:24
7000 או 8000 אלף כסף אתיופי.

00:22:37:02 00:22:35:05
בגלל הלוואות?
- כן, הוא היה מלווה הרבה.

00:22:39:24 00:22:38:02
כשהיינו באדיס אבבה,

00:22:47:18 00:22:40:18
אישה אחת ביקשה ממנו הלוואה,
אני אמרתי לו שזה לא רעיון טוב.

00:22:55:05 00:22:48:05
וסוחר אחד שגם היה יהודי, הבטיח
לו שידאג שתחזיר לו את הלוואה.

00:23:01:24 00:22:56:10
ניסיתי להסביר לו שזה לא אמין, אבל
באתיופיה הגבר מחליט, לכן לא הקשיב.

00:23:09:00 00:23:02:00
ניסינו להוריד אותו מזה, כי היה
ברור שהאישה לא תצליח להחזיר לו,

00:23:12:06 00:23:10:02
ושזה נשמע כמו תרמית.

00:23:17:06 00:23:13:21
הוא לא הקשיב, והזמין אותם
לחתום על הסכם.

00:23:21:07 00:23:17:12
הם חתמו והיא לקחה את הכסף.

00:23:27:14 00:23:21:17
זזה כמובן היה צפוי,
אפילו אם נשכח מהכסף,

00:23:35:05 00:23:28:05
היא אפילו לא יצרה קשר מאז.
וכמה שניסה להשיג אותה, לא הצליח.

00:23:40:12 00:23:36:13
הוא ניסה להשיג אותה
בטלפון, אבל לא הצליח.

00:23:45:23 00:23:41:24
מה אני אגיד לך,
זה פשוט נעלם יחד איתה.

00:23:48:21 00:23:46:05
ואז חזרנו לשירה.

00:23:56:09 00:23:51:07
לאחר כמה ימים,
אחד החברים השיג אותה.

00:23:59:11 00:23:56:10
בעלי ניגש אליה כדי לשאול אותה,
והיא אמרה שהיא לא יכולה להחזיר.

00:24:03:03 00:23:59:13
הוא היה מאוד מבולבל ואמר לה
שהיא התחייבה להחזיר לו.

00:24:06:02 00:24:03:20
הוא ניסה לפתור את זה
בעזרת מלומדים.

00:24:13:16 00:24:09:15
אבל היא אמרה
שאין לה איך להחזיר.

00:24:20:23 00:24:14:21
ומרוב עצבים,
הוא פשוט איבד הכרה.

00:24:23:14 00:24:21:06
אנשים סחבו אותו
והביאו אותו לבית.

00:24:29:20 00:24:26:09
הוא לא הרגיש טוב,
הוא היה צריך לראות רופא.

00:24:37:17 00:24:30:17
לאחר שהרופאים טיפלו בו,
הוא הרגיש הרבה יותר טוב.

00:24:46:04 00:24:39:16
מכיוון שהיינו בהתארגנויות להגיע
לפה, הוא אמר ליאיאח'וואי

00:24:51:09 00:24:47:23
שילך להשיג את הכסף,
ונתן לנו כסף לנסיעות.

00:24:57:24 00:24:52:02
הוא אמר, "קח כסף לנסיעות,
ותביא ממנה את הכסף."

00:25:05:06 00:24:58:06
הוא גם ביקש ממנו
שיקנה סוס לסבתא שלי.

00:25:08:06 00:25:06:10
הוא השאיר להם כסף.

00:25:10:17 00:25:08:07
ואנחנו הגענו לפה.

00:25:18:13 00:25:12:02
ומכל הכסף, היא הביאה להם
רק 300, עם זה חזרו.

00:25:22:02 00:25:19:17
הביאה להם רק 300.

00:25:28:09 00:25:22:07
ואנשים ביקשו שילווח להם את הכסף
ושלא יהיה לו מה לעשות עם 300 קרשי.

00:25:32:23 00:25:29:06
הם ביקשו ממנו שלא ישאיר
אותם רעבים ויעבור למקום אחר.

00:25:41:04 00:25:34:04
הם ביקשו את הכסף, והבטיחו
שיחזירו לו כשכולם יפגשו פה.

00:25:50:24 00:25:45:03
והוא כמובן הלוח להם.

00:25:57:18 00:25:51:07
הוא שלח את הבגדים והציוד
האישי שלנו לכאן דרך אסמרה.

00:26:00:12 00:25:58:04
לפני שהגעתם לארץ?
- כן, הוא שלח לפני שהגענו.

00:26:03:20 00:26:01:02
הוא שלח בגדים?
- בגדים, כסף...

00:26:08:09 00:26:05:08
הוא שלח את זה דרך מישהו?
- הוא החליף את הכסף לדולר...

00:26:11:22 00:26:08:24
הבגדים שלי ושלו.

00:26:18:15 00:26:12:12
הוא שלח בעיקר את הבגדים
שהייתי לובשת כשהייתי חולה.

00:26:27:04 00:26:20:12

הוא ידע להתעסק עם כסף.

00:26:31:21 00:26:27:17
הוא דאג שהכל יהיה מסודר,
והיו אנשים שלא אהבו את זה.

00:26:34:23 00:26:32:19
אנשים היו מציקים לו
ואומרים, "שמענו ששלחת כסף".

00:26:39:21 00:26:35:05
עזוב,
עדיף לא להיכנס לזה.

00:26:43:20 00:26:40:24
מפה לשם,

00:26:52:24 00:26:45:24
כשהגענו לפה, הוא רב עם הרבה אנשים
שפשוט לא החזירו לו את הכסף שלו.

00:26:55:24 00:26:53:24
בסך הכול רצה את מה שמגיע לו.

00:27:01:23 00:26:56:06
איפה שמרתם את הכסף?

00:27:06:09 00:27:02:05
שמרנו אותו בבנק.

00:27:09:12 00:27:07:08
בשירה או במקום אחר?

00:27:17:06 00:27:10:07
את רוב הכסף היינו שומרים בבנק
אבל היינו גם שומרים בתוך הבית.

00:27:20:22 00:27:18:19
וכשבאתם לארץ?

00:27:23:13 00:27:21:00
הוא הביא את הכסף איתו.

00:27:25:12 00:27:23:14
הוא הוציא את כל הכסף מהבנק?

00:27:30:12 00:27:26:00
הכסף שהלווה לאנשים
ולא קיבל בחזרה, נשאר שם.

00:27:35:12 00:27:32:06
זה חתיכת סיפור.

00:27:42:05 00:27:36:11
כשהיינו שם,
כשהיית עוד ילד קטן,

00:27:47:21 00:27:42:21
היה לו חבר בשם נגוסה ביהן.

00:27:51:12 00:27:48:12
הוא היה מוסלמי?
- הוא היה נוצרי.

00:27:59:09 00:27:52:16
הוא סיפר לו שהבן שלו נכנס
לכלא בגלל שהוא רב עם מישהו.

00:28:02:08 00:28:00:02
הוא ירה במישהו ופצע אותו.

00:28:06:01 00:28:02:20
ולא היה לו כסף כדי
לשחרר אותו בערבות.

00:28:13:20 00:28:07:05
לא היה לו יותר מדי בחיים,
הוא היה חי מהיד לפה.

00:28:16:19 00:28:14:19
לא היה לו מאיפה לשלם.

00:28:20:05 00:28:16:23
הוא שמע את זה מיאח'וואי,
והוא לא אהב לשמוע את זה.

00:28:27:24 00:28:21:00
ויאח'וואי אמר לנגוסה, שעדיף
שידבר איתו בעצמו, כי הם חברים.

00:28:31:04 00:28:29:03
הוא רצה למכור לו רובה.

00:28:37:13 00:28:31:14
זה היה רובה שנקרא "בריאן".

00:28:43:04 00:28:37:23
והוא אמר לו שיביא לו את הרובה,
והלך למכור לו את זה בוולקאית.

00:28:48:10 00:28:45:04
הוא מכר את הרובה
ונתן לו את הכסף.

00:28:53:11 00:28:49:04
וככה הוא הצליח
לשחרר את הבן שלו.

00:29:00:16 00:28:54:04
מאז, הוא היה כמו האליל שלו.

00:29:08:08 00:29:03:22
כל כמה זמן הייתם הולכים
לבנק כדי להפקיד כסף?

00:29:10:20 00:29:08:08
פעם בחודש לפחות.

00:29:15:07 00:29:11:07
הוא היה מוכר מהר.

00:29:22:09 00:29:15:09
הוא היה מוכר בקונטל (100 קילו).

00:29:26:19 00:29:23:16
הוא היה מוכר בשקים גדולים.

00:29:33:09 00:29:27:14
זה היה נמכר
בדיוק כמו שהגיע.

00:29:38:15 00:29:34:05
הוא לא היה מוכר לאנשים פרטיים?
- הוא היה מחלק לאנשים עם עסקים.

00:29:46:21 00:29:39:22
סוחרים אחרים שיש להם עסקים
היו קונים ג'ינג'ר, קפה וקטניות.

00:29:52:20 00:29:47:24
הוא היה מחלק להם בשקים.
הוא לא מכר בכמויות קטנות.

00:29:56:21 00:29:52:22
הוא היה מוכר לכולם,
לנוצרים או למוסלמים.

00:30:02:24 00:29:57:11
הם היו מגיעים ולוקחים
שקים ממה שהיה חסר להם.

00:30:12:21 00:30:07:14
את זוכרת את התקופה של המורדים?

00:30:14:23 00:30:13:08
הם הגיעו לשירה?

00:30:18:01 00:30:14:24
כן, הם הגיעו.

00:30:23:23 00:30:19:07
בכל פעם שהיו מגיעים,
הייתי נלחצת.

00:30:26:01 00:30:24:14
מה הם היו אומרים?

00:30:32:07 00:30:26:02
הוא אף פעם לא היה בבית.
מכיוון שהבית היה עשוי בטון,

00:30:39:20 00:30:32:20
כל המשפחה היו באים אלינו
כי כל הזמן היה שם יריות.

00:30:43:12 00:30:40:14
כולל השכנים המוסלמים שלנו.
- מאיפה?

00:30:52:22 00:30:46:00
היינו שומרים את המזון,
בשקים גדולים לפי משקלים.

00:30:58:06 00:30:54:02
היה הכול בבית,
דבש, "סוואה", בירות.

00:31:05:11 00:30:59:03
היו יריות במשך 6 ימים,
בזמן שהוא היה מחוץ לעיר.

00:31:11:04 00:31:05:23
וכמו שאמרתי לך,
הבית היה מלא.

00:31:18:22 00:31:11:23
אני זוכרת שהייתי נכנסת מתחת
לשטיח, בכל פעם ששמעתי יריות.

00:31:24:10 00:31:18:23

אבל הן (משפחה ושכנות)
היו ממשיכות לעבוד.

00:31:32:18 00:31:25:18
מזל שהיו שם ועשו את כל העבודה, אני
לא הייתי מצליחה לתפקד מרוב הפחד.

00:31:37:14 00:31:33:06
מאמיטיי עשתה את רוב העבודה.
היא לא הייתה מפחדת.

00:31:40:14 00:31:37:16
הזכרתי אותה קודם...

00:31:47:23 00:31:41:13
הן פשוט היו עובדות כרגיל,
לא יודעת איך הן הצליחו.

00:31:50:10 00:31:48:06
אני תמיד הייתי בצד,
רועדת מפחד.

00:31:55:12 00:31:51:08
ביום האחרון של היריות,
הם הגיעו לבית שלנו.

00:31:58:08 00:31:55:24
המורדים.

00:32:04:16 00:31:59:00
הם נכנסו לבית והתחילו לחפש.

00:32:10:04 00:32:04:17
הם ראו את התמונה שלו
וטענו שהוא עובד ממשלה.

00:32:11:23 00:32:10:13
תראי לנו את התמונה.

00:32:17:11 00:32:12:08
הם התחילו לחקור אותנו בשאלות כי
הם טענו שהוא לבוש כמו עובד ממשלה.

00:32:20:21 00:32:18:00
תרימי קצת.
- בסדר.

00:32:24:01 00:32:21:06
ניסינו להגיד להם...

00:32:27:18 00:32:25:20
אמרנו להם שהוא לא עובד ממשלה.

00:32:32:10 00:32:28:06
דודה שלו ניסתה להסביר להם שהוא
אחיין שלה ושהוא לא מה שהם מחפשים.

00:32:39:19 00:32:33:03
היא באמת ניסתה להוכיח להם.

00:32:46:24 00:32:40:18
הן אפילו אמרו להם שאני עם
בעיות רפואיות ושאני זקוקה לבעלי.

00:32:50:23 00:32:47:10
הן התחננו.

00:32:53:23 00:32:51:09
את יכולה להוריד את התמונה.

00:33:00:23 00:32:55:13
כשהם ראו את שאר התמונות שלו,

00:33:03:20 00:33:01:00
אמרו שאף אחד
לא לובש בגדים כאלו,

00:33:07:00 00:33:04:07
שהוא עובד ממשלה,
וביקשו שנסגיר אותו.

00:33:13:21 00:33:07:02
ודודה שלו אמרה להם שהוא סוחר.
סוחר מאוד מפורסם בעיר.

00:33:18:21 00:33:14:00
ביקשה מהם לשאול אנשים בעיר
כדי להוכיח את הטענה שלה.

00:33:24:13 00:33:20:01
הם המשיכו להסתכל
על שאר התמונות.

00:33:29:01 00:33:24:18
בסוף הם הניחו
את התמונות והלכו.

00:33:34:24 00:33:29:16
הוא היה באדיס אבבה
באותו זמן.

00:33:42:10 00:33:35:10
כשהוא חזר, החברים המוסלמים שלו
סיפרו לו שהמורדים עשו חיפוש בביתו.

00:33:48:17 00:33:44:01
כשהוא שמע את זה,
הוא לקח אותנו לבית של אבא שלי,

00:33:52:19 00:33:49:06
כי עמדתי למות מרוב פחד.
- איפה אביך היה גר?

00:33:57:16 00:33:53:10
ח'וזא עדי ארקאי.

00:34:02:18 00:34:00:06
נשארתי שם כל החורף.

00:34:08:21 00:34:03:09
הוא המשיך לעבוד כרגיל.
כשמצבי השתפר, חזרתי לביתי.

00:34:14:24 00:34:09:20
זה מה שאני זוכרת מהמורדים.

00:34:21:05 00:34:15:09
הסיפור הזה חזר על עצמו?
- לא, זה לא קרה שוב.

00:34:26:22 00:34:21:18
זה היה רק בהתחלה.
גם המליציות היו שם.

00:34:30:23 00:34:26:23
הם היו אוספים
את הנערים והצעירים.

00:34:38:00 00:34:31:14
הם היו מלמדים
אותם את השירים שלהם.

00:34:44:08 00:34:38:12
זה כמובן היה כדי לשכנע
אותם להצטרף ללחימה שלהם.

00:34:47:22 00:34:45:05
זה היה מפחיד.

00:34:52:01 00:34:48:22

אבל אנחנו התחמקנו
מזה והגענו לכאן בשלום.

00:34:58:05 00:34:53:12
כשהיית מתחבאת מתחת
לשטיח עם הילדים שלך,

00:35:01:23 00:34:58:12
מה היה עובר לך
בראש באותו רגע?

00:35:06:04 00:35:02:21
פחד, בעיקר פחד.

00:35:09:02 00:35:06:15
פחדתי שיהרגו אותנו.

00:35:15:16 00:35:11:20
ובעלך לא היה שם, נכון?
- לא, הוא לא היה.

00:35:22:22 00:35:16:15
הוא פחות חווה
את הדברים האלו.

00:35:29:13 00:35:25:02
גם האנשים בכפר היו
שומעים את היריות?

00:35:33:24 00:35:29:19
אני מניחה שכן, כי זה היה קרוב.
בעיקר אנשים שגרו באסגדה.

00:35:40:13 00:35:34:10
הם גם היו נכנסים לתוך הכפרים,
הם היו פעילים בכל מקום.

00:35:45:08 00:35:41:13
אנשים הרגישו אותם בכל מקום.

00:35:51:23 00:35:46:13
הם היו מגיעים עם כל
הציוד והנשק שלהם.

00:35:58:02 00:35:52:19
כל הזמן היו קרבות יריות.

00:36:06:12 00:35:59:18
האם החשבתם את עצמכם
כתומכים של המורדים באותה תקופה?

00:36:08:11 00:36:06:24
כשהגענו לפה?

00:36:10:13 00:36:08:24
התכוונתי,

00:36:17:24 00:36:11:16
האם תמכתם בזה שהיו מורדים
שפעלו כדי להוריד את השלטון?

00:36:24:18 00:36:18:18
הם הרגו את "בזאבש" באותו זמן.

00:36:32:22 00:36:25:23
זו הייתה המטרה הראשונה שלהם.

00:36:37:24 00:36:34:07
קודם כל, להוריד את מושל תיגראי.

00:36:46:07 00:36:41:02
היו הרבה מקרי רצח באותה תקופה.

00:36:50:20 00:36:47:09
בזמן שכל זה התרחש,

00:36:56:18 00:36:52:09
איך זה השפיע על העסקים שלכם?
האם הפעילות ירדה או המשיכה כרגיל?

00:37:01:17 00:36:57:01
כל העסק של הרובים
כמעט לא היה קיים.

00:37:04:20 00:37:02:10
מאז שחזרנו מאדיס אבבה,
זה לא תפס.

00:37:08:15 00:37:05:00
זה הצליח לפני כן.

00:37:15:14 00:37:09:04
אחרי זה, הוא הסתפק
רק בקפה, קטניות ובגדים.

00:37:19:03 00:37:16:05
לא יותר מזה.

00:37:27:05 00:37:20:05
אמרת לי שהוא היה מסתובב

ברחבי המדינה כדי לסחור.

00:37:29:05 00:37:27:08

ומה את היית עושה?

00:37:36:08 00:37:29:10

אני הייתי בבית, מגדלת ילדים ותופרת
וגם היו לי הרבה בעיות בריאותיות.

00:37:39:14 00:37:36:23

לא הייתי בריאה.
מזל שהייתה לי עוזרת.

00:37:43:18 00:37:41:14

הייתה לך עוזרת בית?
- כן.

00:37:48:01 00:37:44:16

וגם הנוצרות היו
מגיעות לעזור לי.

00:37:55:12 00:37:48:16

וגם אחותי הייתה איתי רוב הזמן,
וגם כמה קרובי משפחה.

00:38:00:12 00:37:56:05

כשמישהו היה הולך, מישהו
אחר היה מגיע לעזור לי.

00:38:05:16 00:38:00:20

עוזרים זה לזה.
ככה זה במשפחה.

00:38:10:15 00:38:07:12

זה היה עוזר במיוחד
כשהנוצרות באו לעזור.

00:38:17:01 00:38:11:20

הן היו מגיעות
לאיזה חודש וחוזרות.

00:38:22:24 00:38:17:07

הן היו עוזרות לי לנקות
את הבית ולקלח את הילדים.

00:38:29:15 00:38:23:19

לא תמיד היה מים, היה צריך
ללכת ל"מייאדרשה" כדי להביא מים.

00:38:36:10 00:38:31:10

הבגדים היו מגיעים אליי
מכובסים, מגוהצים ומקופלים.

00:38:40:21 00:38:36:23
היינו מכבסים רק
את הבגדים שלי ושל הילדים.

00:38:44:19 00:38:41:10
הבגדים שלו היו מגיעים
מכובסים ומגוהצים.

00:38:46:20 00:38:44:20
איפה היו מכבסים ומגוהצים?

00:38:49:17 00:38:47:03
ומי היה לוקח ומחזיר?

00:38:52:18 00:38:50:02
העובדים הנוצרים
היו משלמים להם.

00:38:55:12 00:38:53:09
כסף תמיד עובד.

00:39:02:06 00:38:56:07
שילמו להם כדי שייקחו את הבגדים
ויחזירו אותם מכובסים ומגוהצים.

00:39:07:10 00:39:04:06
היינו מכבסים
את הבגדים של הילדים,

00:39:14:06 00:39:07:13
אבל בחיים לא כיבסנו
את הבגדים שלו בבית.

00:39:18:21 00:39:16:13
זה הגיע מכובס ומגוהץ.

00:39:24:04 00:39:19:20
אני לא הייתה בריאה.

00:39:31:15 00:39:25:04
ברוך השם בארץ, הצלחתי לעמוד על
הרגליים ולחיות את החיים כרגיל.

00:39:37:02 00:39:31:24
שם, הייתי חולה רוב הזמן.

00:39:44:11 00:39:38:03

כשהגענו לכאן, התחלתי ללכת
לחתונות ולהשתתף בשמחות של אנשים,

00:39:47:07 00:39:45:03
אבל שם, הרגשתי כאילו
האדמה בוגדת בי.

00:39:50:04 00:39:47:23
כמה ילדים היו לכם?

00:39:56:10 00:39:53:00
באנו לארץ עם 4 ילדים.

00:39:57:15 00:39:56:15
מי הבכור?

00:40:01:20 00:39:59:00
2 הבכורים שלי לא שרדו.

00:40:04:17 00:40:01:21
אבל הבכור הוא ציון.
- ואחריו?

00:40:06:22 00:40:04:24
אחריו, מזל.

00:40:10:04 00:40:07:19
היווט ואז ישראל.

00:40:13:12 00:40:10:09
ואחרי ישראל, תמר.
עם אלה הגעתי לארץ.

00:40:17:19 00:40:14:16
האם הם עבדו?

00:40:21:01 00:40:18:16
או למדו?

00:40:25:11 00:40:21:23
ציון הגיע לארץ בכיתה ד'.

00:40:30:19 00:40:27:14
אבל מזל הגיעה
כשהייתה בכיתה א'.

00:40:36:01 00:40:31:14
היא גם לא כל כך אהבה ללמוד.

00:40:44:07 00:40:38:06

אנשי ה"איהפה" (ארגון פוליטי) היו
מגיעים לבתי ספר בתקופה הזו,

00:40:48:03 00:40:44:09
לכן לא הייתה שגרה נורמטיבית.

00:40:55:06 00:40:48:10
מדי פעם היא הייתה הולכת ללמוד
ומדי פעם הייתה נשאר בבית.

00:40:58:22 00:40:56:10
היא התארסה?
- כן, יותר מאוחר,

00:41:01:04 00:40:59:08
אבל השאר לא למדו.

00:41:03:05 00:41:01:05
גם בריהון גדל איתנו.

00:41:06:06 00:41:03:18
הוא למד עם הבן שלי ביחד.

00:41:08:05 00:41:06:07
הם היו באותה כיתה.

00:41:13:04 00:41:08:15
בכל בוקר היינו אופים לחם.

00:41:17:17 00:41:13:14
ובכל בוקר היינו מגישים את זה
עם דבש לבן וחלב כארוחת בוקר.

00:41:21:02 00:41:18:03
זאת הייתה ארוחת הבוקר
שלהם תמיד לפני בית ספר.

00:41:26:00 00:41:21:13
וכשהיו חוזרים, תמיד
חיכתה להם ארוחת צהריים.

00:41:33:00 00:41:27:02
יש כל מיני ממרחים בארץ.

00:41:37:10 00:41:33:15
אצלנו, הממרח היה דבש לבן.

00:41:40:22 00:41:37:18
הבית היה מלא.

00:41:45:15 00:41:41:06
הם היו אוכלים
את זה כל בוקר.

00:41:51:01 00:41:47:21
הם היו חוזרים לארוחת צהריים?
- כן, ישר לארוחת צהריים.

00:41:55:04 00:41:51:07
כשהם היו חוזרים מבית הספר,
היה פסטה או אינג'רה בבית.

00:41:59:06 00:41:55:22
האם בית הספר היה קרוב?
האם הוא היה בתוך שירה?

00:42:01:11 00:41:59:07
כן, הוא היה קרוב,
הוא היה בתוך שרה.

00:42:05:12 00:42:01:24
המורה שלהם היה רדאי.

00:42:07:09 00:42:05:18
מי זה רדאי?

00:42:11:12 00:42:07:10
רדאי, הבן של יאייגרמאי.

00:42:13:05 00:42:12:01
הוא היה המורה שלהם.

00:42:18:17 00:42:13:06
האם הוא לימד רק את היהודים,
או שהוא היה מורה של כולם?

00:42:23:20 00:42:18:18
הוא היה מורה של כולם.

00:42:27:18 00:42:25:08
של כולם.

00:42:35:06 00:42:28:10
מה הם היו עושים לאחר שהיו
מסיימים לאכול ארוחת צהריים?

00:42:38:10 00:42:35:10
הם היו הולכים לשחק כדורגל.

00:42:42:23 00:42:39:00

בתוך הבית? בחצר?

00:42:47:02 00:42:42:24
לא, הם היו משחקים בשכונה.
בשטח שנקרא "עדי טליאן".

00:42:54:07 00:42:48:03
וגם הבנות היו יוצאות ומשחקות
עם חברות שלהן בשכונה.

00:42:59:12 00:42:55:18
היא תמיד הייתה עם חברות שלה.

00:43:10:20 00:43:03:23
ובערב הם היו אוכלים,
מתקלחים והולכים לישון.

00:43:19:01 00:43:16:01
ברוך השם.

00:43:26:02 00:43:21:04
איכות החיים שלנו הייתה גבוהה.

00:43:33:12 00:43:27:18
מה שחסר לי זה רק בריאות.

00:43:40:15 00:43:34:08
אם כי בארץ, ברוך השם,
אני הרבה יותר בריאה.

00:43:47:04 00:43:41:07
כשהיינו שם, תמיד
הייתי בבית ולא יוצאת.

00:43:49:24 00:43:47:07
אפילו לקנות בגדים,
לא הייתי יוצאת.

00:43:55:14 00:43:50:21
הוא פשוט הביא לי מה שרציתי.
הוא היה מביא בדים לתפירה,

00:44:00:19 00:43:55:20
והתופרים היו מגיעים
אליי כדי למדוד אותי.

00:44:06:13 00:44:01:02
הייתי אומרת להם מה אני
רוצה, והם היו תופרים לי.

00:44:10:03 00:44:07:11
את היית בוחרת?
- כן.

00:44:14:15 00:44:10:16
וגם הצבעים?
- כן, גם הצבעים.

00:44:20:12 00:44:14:23
והם פשוט באו כדי למדוד?
- כן, בדיוק.

00:44:22:02 00:44:20:21
עד הבית?
- כן.

00:44:25:10 00:44:22:03
מאיפה הוא היה קונה את זה?

00:44:27:23 00:44:25:23
לרוב, הוא היה מביא
את זה מחוץ לעיר.

00:44:31:12 00:44:28:07
הוא היה מביא לי בדים חדשים
שאף אחד לא נגע בהם.

00:44:37:05 00:44:31:17
הוא היה מביא לי כל
מיני סוגים של בדים.

00:44:41:16 00:44:38:02
ברוך השם.

00:44:44:24 00:44:42:02
הוא היה מביא רק בדים?
או גם נעליים?

00:44:48:24 00:44:45:00
הוא היה מביא לי הכול.

00:44:53:19 00:44:49:00
אני זוכרת ששמתי את כל
הנעליים בשורה לפני שנסענו.

00:44:57:07 00:44:54:19
לא ידעתי מה לבחור.

00:44:59:00 00:44:57:08
ומה עשית?

00:45:02:16 00:44:59:00
הייתי צריכה לקחת
איתי רק זוג אחד.

00:45:07:17 00:45:03:03
גם אותם, החזקתי בידיים.

00:45:12:22 00:45:08:01
כי החול היה נכנס לי
לנעל וזה היה שורף.

00:45:15:09 00:45:13:09
השארנו את שאר הנעליים שם.

00:45:25:04 00:45:18:04
הבגדים ששלחנו לפה, לפני שעלינו
לארץ לבאר שבע, לא קיבלנו אותם.

00:45:31:10 00:45:25:08
לא היה לנו משהו
מיוחד כשהגענו לפה.

00:45:36:00 00:45:31:10
לקחו מאיתנו הכול.

00:45:41:15 00:45:38:00
אנחנו לא יודעים מי לקח.

00:45:48:11 00:45:44:15
הוא היה מביא בגדים רק לך?
או שהיה שולח גם לילדים?

00:45:51:14 00:45:48:12
גם לילדים.
הוא היה מפנק אותם.

00:45:57:03 00:45:52:12
הוא היה שולח
להם בגדים כל הזמן.

00:46:00:21 00:45:57:19
היו אומרים להם,
ילדים עשירים.

00:46:04:17 00:46:02:07
הוא היה מביא להם
בגדים חדשים כל בוקר.

00:46:14:11 00:46:08:06

איך הבית שלכם היה נראה מבחוץ?

00:46:17:02 00:46:14:24
תארי לי בקצרה.

00:46:20:12 00:46:17:03
מבחוץ, לפני שנכנסים לבית,

00:46:26:14 00:46:20:13
הבית היה ליד כביש.

00:46:32:11 00:46:27:14
סביב הבית הייתה חומה,

00:46:39:01 00:46:33:14
והיה שער כניסה גדול,

00:46:44:17 00:46:39:07
מאוד גדול,

00:46:48:18 00:46:44:18
צריך לפתוח אותו מבפנים.

00:46:55:16 00:46:48:19
ומעל החומה היו דוקרנים,
כך שלא היה קל לפרוץ.

00:47:00:22 00:46:56:09
הדוקרנים היו מאוד חדים.
עכשיו זה כבר לא קיים.

00:47:06:19 00:47:01:23
אמרו לך שזה כבר לא קיים?
- כן, הדוקרנים כבר לא קיימים.

00:47:12:16 00:47:07:00
ועל החלונות,

00:47:20:00 00:47:13:00
הוא התקין סורגים עבים.

00:47:25:01 00:47:20:13
בכל חלון היו סורגים.

00:47:27:20 00:47:25:04
מברזל?
- כן, מברזל.

00:47:33:02 00:47:28:16
הסורגים היו עשויים ברזל.

00:47:36:18 00:47:33:06
נגיד שדפקתי בדלת ואת פתחת לי.
- כן.

00:47:41:04 00:47:37:04
מה אני רואה כשאני נכנס?

00:47:44:21 00:47:41:08
כשאני עדיין נמצא בחצר.

00:47:49:09 00:47:45:07
אתה ישר תראה
את החלונות עם הסורגים.

00:47:51:18 00:47:49:10
האם הרצפה הייתה חולה?

00:47:58:18 00:47:51:20
חלק מהבית היה בנוי מאבנים
אבל השאר היה מבטון.

00:48:01:21 00:47:59:11
החלק שאנשים יושבים בו.

00:48:04:05 00:48:02:02
מהצד הזה, היה המטבח,

00:48:06:12 00:48:04:07
ומהצד הזה, המחסן.

00:48:09:11 00:48:06:13
והצד הזה, היה החדר שלנו.

00:48:12:16 00:48:09:12
וליד זה, הסלון.

00:48:14:21 00:48:13:00
זה היה נראה ככה.

00:48:19:11 00:48:14:23
ומה רואים כשנכנסים לסלון?

00:48:21:08 00:48:19:18
דומה לפה.

00:48:23:03 00:48:21:09
הדבר הזה, לא היה.

00:48:26:00 00:48:23:22

אבל זה כן היה.
- זה לא היה?

00:48:29:11 00:48:26:08
לא הייתה לנו טלוויזיה.

00:48:34:10 00:48:29:24
היו לנו שתי מנורות,
דומות לאלה.

00:48:41:07 00:48:35:18
היו סורגים
גם על הדלת של הסלון.

00:48:44:00 00:48:41:08
בשני הצדדים של הדלת.

00:48:47:03 00:48:44:18
זה היה ככה, פחות או יותר.

00:48:53:21 00:48:47:15
אוקי, נכנסתי לסלון,
ראיתי את כל מה שאמרת לי,

00:48:59:00 00:48:53:21
איך אני מגיע לחדרים?
מגיעים לחדרים דרך הסלון?

00:49:03:01 00:48:59:10
לא, היה חדר שינה
אחד של הילדים.

00:49:08:16 00:49:03:03
אבל הסלון היה מאוד גדול,
לכן חלקם היו ישנים שם.

00:49:11:13 00:49:08:20
וחדר השינה שלנו
היה בנפרד עם דלת,

00:49:15:00 00:49:12:03
ולציון היה חדר משלו.

00:49:21:11 00:49:16:16
והיה חדר אורחים ליד המחסן.

00:49:28:19 00:49:22:06
וכשהיו הרבה אורחים,
הם היו ישנים על מזרונים.

00:49:33:22 00:49:29:18
כך זה היה נראה.

00:49:37:09 00:49:34:04
על מה הייתם יושבים בסלון?
- זה היה נראה כך.

00:49:42:13 00:49:37:19
לא בדיוק כאלו, אבל
היינו יושבים על ספות.

00:49:47:06 00:49:43:11
הסלון היה מאוד דומה לסלון הזה.

00:49:53:13 00:49:48:14
ובין הספות, היה לנו
שולחן מזכוכית.

00:49:57:05 00:49:53:20
השולחן עשוי זכוכית?
- כן, זכוכית.

00:50:05:14 00:49:58:15
היה שם גם ארון עם מדפים
ששמנו עליו חפצים.

00:50:09:05 00:50:06:08
ארון לסלון?
- כן.

00:50:14:10 00:50:10:00
זה לא היה גדול כמו פה.
קראנו לזה "קומדינו".

00:50:16:11 00:50:14:11
קומדינו?
- כן, קומדינו.

00:50:20:03 00:50:17:01
איך קוראים לזה בעברית?

00:50:26:19 00:50:21:11
שכחתי איך קוראים לזה.

00:50:32:08 00:50:26:19
זה גם סוג של ארון.

00:50:35:14 00:50:33:00
היה גם ארון רגיל
והיה גם קומדינו.

00:50:41:07 00:50:35:21
היינו שמים בתוכו "פרקטנה"
(מזלגות).

00:50:46:06 00:50:42:15
תמיד צוחקים עליי כשאני אומרת
את המילים האלו, זה מבלבל.

00:50:49:10 00:50:46:22
הייתם משתמשים במזלגות?
- כן.

00:50:54:10 00:50:50:11
מזלגות, כפות.

00:50:59:23 00:50:55:01
אנשים צוחקים כי אני עדיין
משתמשת במילים האלו.

00:51:12:15 00:51:05:15
קודם אמרת...
- ארון אומרים, "ארמדיו".

00:51:17:18 00:51:13:20
וזה, קומדינו.

00:51:22:04 00:51:20:02
אני עדיין משתמשת
במילים האלו.

00:51:26:19 00:51:22:09
קודם לכן אמרת לי,
כשהילדים היו הולכים לבית הספר,

00:51:32:07 00:51:27:00
הם היו אוכלים לחם עם דבש לבן.
- נכון, לחם עם דבש לבן.

00:51:35:22 00:51:32:14
זה תמיד היה ככה, בכל בוקר?
- כן, הם אכלו את זה כל בוקר.

00:51:39:03 00:51:36:10
וכשהם לא היו רוצים את זה,
הם אהבו לטבול את הלחם בתה.

00:51:40:20 00:51:39:12
לחם עם תה?
- כן.

00:51:46:10 00:51:43:01
כשזה נמאס להם.

00:51:52:00 00:51:47:08
הם אהבו גם "קצה" (לחם ביתי),
אבל העדיפו יותר "באני" (סוג לחם).

00:51:56:11 00:51:52:11
איך הייתם חוגגים חגים בבית?
מה הייתם מכינים לאכול או לשתות?

00:52:00:17 00:51:56:20
היינו מכינים "סוואה" (משקה חריף),
"הנזה" (מאכל).

00:52:04:14 00:52:01:10
וקצה. היינו מכינים הכול.

00:52:12:05 00:52:05:14
היינו מכינים את כל
המאכלים המסורתיים.

00:52:19:13 00:52:13:06
והרבה משקאות כמו סוואה ובירות.

00:52:23:21 00:52:20:04
ושתיה קלה,
הוא היה מביא הכול.

00:52:29:15 00:52:24:07
את הבירות והשתיה קלה,
הייתם קונים במקום באזור?

00:52:33:24 00:52:30:21
או שהוא היה פשוט מביא את זה?
- כן, שאריות מהסחורות שלו.

00:52:37:23 00:52:34:04
ולפעמיים גם היינו קונים
בחנויות שהיו קרובות לבית.

00:52:44:07 00:52:39:05
הייתם קונים הרבה ומשאירים בבית?
- כן, זה נשאר לאורחים.

00:52:49:18 00:52:44:08
זה היה נשאר בבית כדי
שיהיו לאורחים אפשרויות בחירה.

00:52:53:18 00:52:50:14

הילדים היו שותים
את רוב השתייה הקלה.

00:52:56:07 00:52:54:18

אבל לא הייתם קונים כל יום.

00:53:03:08 00:52:56:08

לא, לרוב, הוא פשוט היה מביא
בכמויות גדולות וזה היה נשאר בבית.

00:53:09:04 00:53:04:01

וכשאורחים היו מגיעים, הם
היו בוחרים, סוואה או פאנטה.

00:53:14:09 00:53:10:10

ומי שרוצה בירה,
היה מקבל בירה.

00:53:25:21 00:53:19:05

הייתם אוכלים ארוחות ביחד?

00:53:30:10 00:53:27:02

תמיד היו לנו אורחים.

00:53:35:12 00:53:30:22

היו מגיעים אלינו הרבה אנשים.

00:53:41:07 00:53:36:17

הרבה אנשים היו מגיעים אלינו,
כמו שהרבה אנשים לא אהבו אותנו.

00:53:47:23 00:53:41:16

וגם סבתא שלו, זיכרונה לברכה,
הייתה מתארכת אצלנו הרבה.

00:53:53:02 00:53:49:22

ושאר האנשים פשוט היו מגיעים.

00:53:59:15 00:53:53:10

הוא בקושי היה אוכל משהו,
תמיד ביקשנו ממנו שיאכל משהו.

00:54:06:15 00:54:00:02

הוא תמיד היה עסוק, הוא היה טועם
משהו והולך לעבודה או לפגישות.

00:54:11:13 00:54:07:06

הוא היה מוודא שכולם אוכלים
ונהנים והולך, הוא תמיד היה ככה.

00:54:15:12 00:54:11:14
מי היה מגיש הכול?

00:54:19:22 00:54:16:04
לרוב אני הייתי מגישה.

00:54:23:22 00:54:20:13
אני לרוב הייתי מכינה
את האוכל ומגישה.

00:54:27:01 00:54:23:23
מה שלא הייתי עושה זה

00:54:33:08 00:54:27:03
לשטוף את הבית
ואת הכלים, לסדר מיטות.

00:54:38:09 00:54:33:09
ולטחון?
- היינו שולחים הכול למטחנה.

00:54:46:20 00:54:39:23
לרוב, העובדות שהיו לנו
היו מתעסקות בעבודות האלה.

00:54:55:15 00:54:48:21
הייתה לנו עובדת
שהייתה מנקה את החצר.

00:55:01:07 00:54:55:18
הייתי נעזרת בעובדות ניקיון.

00:55:08:01 00:55:02:13
כל כמה זמן,
אישה אחת הייתה מגיעה.

00:55:14:03 00:55:08:23
והיא הייתה אחראית
על טחינת מזונות וקטניות.

00:55:19:15 00:55:15:08
קודם כל, היא הייתה
ממיינת את המזונות.

00:55:24:06 00:55:20:00
לאחר מכן, היא הייתה
טוחנת או לוקחת למטחנה.

00:55:34:10 00:55:29:10

האם יצא לך להיות
מחוץ לעיר שירה?

00:55:39:14 00:55:34:11
באסמרה או אסגדה?
- אף לא הייתי באסמרה.

00:55:44:04 00:55:39:23
אבל הייתי בגונדר פעמיים.

00:55:50:02 00:55:45:02
והייתי גם בעדוואה.

00:55:57:11 00:55:51:21
הייתי אמורה לנסוע לאסמרה,
אבל חזרנו כשהגענו לעדוואה.

00:56:03:08 00:56:00:02
אבל הייתי בגונדר פעמיים.

00:56:05:14 00:56:03:14
נגיד, כשהיית בגונדר,

00:56:11:12 00:56:07:09
כשהיית מסתובבת שם,

00:56:21:05 00:56:14:05
האם אנשים היו מזהים שאת עשירה,
מהלבוש שלך או מהמראה החיצוני שלך?

00:56:26:13 00:56:21:19
האנשים שהייתי הולכת אליהם,
רובם נמצאים בארץ.

00:56:28:03 00:56:27:02
כמו קאח'סאי נגה...

00:56:31:23 00:56:30:08
אני מתכוונת לאנשים שלא הכרת.

00:56:36:00 00:56:32:21
לא יודעת.
יכול להיות.

00:56:38:23 00:56:37:01
לפי הבגדים או הנעליים.

00:56:45:24 00:56:38:24
באתיפויה, היה קל להבדיל בין עשירים
ועניים לפי הלבוש, בעיקר אצל נשים.

00:56:51:21 00:56:46:12
אפשר היה לראות את הפער.

00:57:00:02 00:56:53:08
אני באמת חושבת
שכולם שווים בעיני אלוהים.

00:57:06:24 00:57:00:13
אבל כן, היה קל מאוד להבדיל
בין עניים ובין עשירים.

00:57:13:14 00:57:07:15
רואים את זה בלבוש,
באוכל, בריח ובמראה כללי.

00:57:21:21 00:57:14:21
אבל פה, הפערים לא מתבטאים ככה.
זה לא כל כך ברור כמו שהיה אצלנו.

00:57:25:11 00:57:22:11
ככה זה.

00:57:39:24 00:57:32:24
מה עם מוצרי יופי? כמו איפור
או כל דבר שנשים משתמשות בו.

00:57:47:09 00:57:41:03
כמו שיש בארץ, אתה מתכוון?
- כן, כמו בארץ.

00:57:50:19 00:57:48:00
היה איילינר שחור.

00:57:57:02 00:57:50:21
הקסים לא כל כך אהבו
כשהיינו עושות צמות ליופי.

00:57:59:17 00:57:57:11
הם לא היו מסכימים לזה.

00:58:06:01 00:58:00:10
הם היו טוענים שזאת
השפעה של הנוצרים.

00:58:10:11 00:58:06:16
זה היה מאוד קשה.

00:58:15:11 00:58:12:15
אבל היינו שמות איילינר.

00:58:19:20 00:58:15:18
אבל אני לא מדברת איתך על כל
המוצרים שעולים מיליונים, שיש בארץ.

00:58:23:06 00:58:20:00
לא היה וגם לא הכרנו את זה.
גם היום, אנחנו לא משתמשות בזה.

00:58:25:20 00:58:23:09
אולי הצעירות משתמשות,

00:58:27:24 00:58:26:23
אבל לא אנחנו.

00:58:36:18 00:58:29:18
אמרת שהקסים לא הסכימו שהבנות
יעשו תספורת או צמות ליופי,

00:58:39:23 00:58:37:23
הם היו מגיעים לבית שלכם?

00:58:43:06 00:58:40:04
כן, הם היו מגיעים.

00:58:48:24 00:58:43:12
תמיד היינו מכסות
את הראש כשהיו מגיעים.

00:58:53:09 00:58:49:17
בדרך כלל, המבוגרות
היו מקבלות אותם.

00:58:57:20 00:58:54:03
בארץ אין את המנהגים האלה.

00:59:00:01 00:58:57:21
אבל שם, היה "אנדצגיית"
(חדר שבו שהו נשים במחזור).

00:59:02:21 00:59:00:02
זה היה מופרד.

00:59:06:16 00:59:03:11
הם היו מגיעים מדי פעם.

00:59:13:05 00:59:07:24
היו מתפללים, מברכים
והולכים לדרכם.

00:59:16:14 00:59:13:06
רובם כבר לא בחיים.

00:59:21:24 00:59:20:00
הם היו מגיעים בחגים?

00:59:26:21 00:59:22:00
כשמזמינים אותם, היינו
מזמינים אותם כדי שיברכו אותנו,

00:59:30:22 00:59:27:11
בראש השנה, בשבת...

00:59:38:17 00:59:31:17
הם היו מגיעים כאשר
אישה יולדת כדי לברך אותה.

00:59:45:23 00:59:41:14
לפני שהייתה נכנסת לחדר יולדות,
היא הייתה צריכה להתנקות,

00:59:52:23 00:59:46:05
ולצום יום שלם לפני הכניסה.
ואז היו מברכים אותה והייתה נכנסת.

00:59:58:01 00:59:54:08
וזה מלווה בחגיגות,
באוכל ובשתייה.

01:00:05:11 00:59:59:04
אם זה בן, היה צריך
לקטוף 40 עלים מעץ.

01:00:12:05 01:00:07:03
יש עלים מיוחדים
בתחתית העץ.

01:00:18:20 01:00:13:02
ואם זו בת אז, 80 עלים.
זה מספר הימים שעליה להישאר שם.

01:00:26:16 01:00:19:17
הקסים היו לוקחים את זה
לבית היולדות ומברכים את היולדת.

01:00:31:09 01:00:27:09
ומתפללים.

01:00:37:12 01:00:31:22
והסנדק מקבל את התינוק מהיולדת.

01:00:45:12 01:00:40:06
הם היו חלק בלתי נפרד מהחיים שלנו.

01:00:51:04 01:00:46:07
הם היו מאוד מכובדים.
לא כמו בארץ.

01:00:54:15 01:00:53:05
ככה זה היה.

01:01:01:02 01:00:55:03
כשסיפרת לי על איסוף
של 40 או 80 עלים,

01:01:04:01 01:01:01:11
מה זה בדיוק?
מדובר בענפים?

01:01:07:23 01:01:04:02
היה מקום מיוחד שבו אפשר
היה למצוא את העלים האלו.

01:01:13:13 01:01:08:19
אם זה בן, 40 עלים או ענפים.

01:01:16:16 01:01:14:11
כשהתינוק נולד?
- כן.

01:01:20:19 01:01:17:02
לכן, אם זה בן...
- 40 עלים.

01:01:25:19 01:01:21:03
אם זה בן, 40 עלים
ואם זו בת, 80 עלים.

01:01:32:20 01:01:25:20
ואז הוא היה מקבל מהאם
את התינוק עם בגדים נקיים.

01:01:35:03 01:01:34:02
בצורה כזאת.

01:01:42:05 01:01:37:20
לאחר מכן, האישה חוזרת לשכב.

01:01:46:03 01:01:42:16
ואז הוא מגיע עם העלים

ומניח לה אותם על הגב.

01:01:50:03 01:01:47:10

ככה הם היו מברכים אותנו.

01:01:54:19 01:01:50:20

האם את זוכרת את התקופה הזאת?

01:02:00:02 01:01:54:20

כשהיית בבית היולדות
והקסים עשו את הטקס הזה?

01:02:02:04 01:02:01:03

כן.

01:02:08:01 01:02:03:19

בצום,

01:02:12:21 01:02:09:10

ממהר"י נגוסה...
אני חושבת שזה היה הוא.

01:02:18:11 01:02:13:12

הוא וממהרי צ'פו
הגיעו מאדייבו.

01:02:21:01 01:02:19:22

אחרי זה,

01:02:27:04 01:02:23:00

כשמזל נולדה,
כל הקסים הגיעו.

01:02:33:11 01:02:29:13

וכשישראל נולד,
אותו דבר.

01:02:39:19 01:02:34:13

ממהר"י מח'רי, ממהר"י סמאי
וממהר"י מקונן, כולם.

01:02:42:12 01:02:40:18

כל הגדולים היו שם.

01:02:47:20 01:02:43:18

אבל כשילדתי את תמר,

01:02:50:13 01:02:48:08

הייתי באדיס אבבה.

01:02:53:06 01:02:51:12
היינו בעיר.

01:02:56:20 01:02:53:16
וכשחזרנו,

01:03:02:01 01:02:57:07
ממהר"י סמאי הגיע כדי
להגיד לנו מזל טוב.

01:03:06:22 01:03:03:20
וגם ממהר"י מח'ארי היה שם.

01:03:12:09 01:03:07:13
כשראה אותי, אמר, "מה שלומכם? את
נכנסת לבית כאילו הייתם פה תמיד."

01:03:15:19 01:03:13:09
"איפה היית כל הקיץ?"

01:03:20:00 01:03:16:14
לא ידעתי מה להגיד לו.

01:03:27:20 01:03:22:05
כששמע אותי קוראת לישראל,

01:03:32:21 01:03:29:05
הוא אמר, "ככה החלטתם לקרוא לו?"

01:03:38:10 01:03:34:03
שלחתי אותו לקרוא לאבא שלו.

01:03:44:07 01:03:40:23
הוא היה במרכז העיר.

01:03:50:15 01:03:46:18
ממהר"י מח'ארי
חיכה לו בכניסה לבית.

01:03:58:00 01:03:52:02
הוא אמר לנו שאסור
לנו להיכנס לבית סתם ככה.

01:04:03:19 01:03:59:08
הוא אמר לנו
שאנחנו צריכים לצום.

01:04:11:19 01:04:05:04
הוא אמר לנו שאנחנו
צריכים לצום 7 ימים.

01:04:19:00 01:04:12:09
ובמשך 7 ימים האלו, היה מותר לנו
לאכול רק דברים יבשים, כמו קטניות.

01:04:30:00 01:04:23:17
אכלנו קטניות בזמן הזה.
7 ימים אכלנו בעיקר חמוס.

01:04:36:20 01:04:33:14
לאחר 7 ימים, הוא שחט
כבש והביא לנו לבית.

01:04:40:18 01:04:37:03
והוא הגיע לשם?

01:04:44:14 01:04:41:07
הוא אמר, "אדנה, באמת צמת?"

01:04:49:22 01:04:47:05
הוא נשבע לו שכן.

01:04:53:20 01:04:50:07
הוא שאל אותי, "את ראית שהוא צם?"
אמרתי לו שהוא באמת צם.

01:05:00:02 01:04:54:14
ואז הוא התחיל
עם הברכות ותפילות.

01:05:07:21 01:05:00:22
בזכותם, הקפדנו מאוד על כשרות.

01:05:12:07 01:05:07:24
כשהגענו לארץ, היה לנו
מאוד קשה בנושא הזה.

01:05:18:18 01:05:12:09
אם לנו היה קשה, אתה יכול לתאר
לעצמך עד כמה להם היה קשה.

01:05:26:12 01:05:19:12
הקסים הגדולים תמיד היו תוהים,
למה הדת לא נשמרת פה כמו פעם.

01:05:34:23 01:05:27:23
כי גם שם, נדדו ממקום למקום
אבל תמיד כיבדו את הדת ומסורת.

01:05:40:22 01:05:35:23

היו אומרים, "גם כשהיינו באתיופיה
והיינו בערים, לא עזבנו את הדת."

01:05:45:00 01:05:41:10
"היינו משאירים את הנשים שלנו
בבית, אבל לא היינו עושים טעויות."

01:05:50:22 01:05:45:08
"אחרי כל מה שעברנו
והדרך שעשינו לכאן,"

01:05:54:21 01:05:51:08
"איך הם מסוגלים
להגיד לנו להפסיק עם הדת?"

01:05:58:11 01:05:55:15
"אם זה ככה, אז למה להגיע
לפה בכלל? יכולנו להישאר שם."

01:06:04:22 01:05:59:00
לאחר שהם אמרו את זה,
פרדה לקח אותם לירושלים.

01:06:12:24 01:06:06:04
פרדה הסביר באנגלית לרב
שהיה שם מדוע הגיעו למקום,

01:06:16:08 01:06:15:03
כי הם ביקשו שייקח אותם.

01:06:18:00 01:06:16:24
הוא אמר,

01:06:21:11 01:06:18:21
שהוא יבוא יום אחד.

01:06:25:21 01:06:21:20
ושיחכו לו, באחד הקניונים
שנבנו באותה תקופה.

01:06:31:02 01:06:26:20
התלבשנו בלבן וחיכינו
לו איפה שביקש.

01:06:35:10 01:06:31:05
הוא הגיע ואמר,

01:06:43:04 01:06:36:04
גילינו את הדת הזאת באתיופיה.
שם הכרנו את הדת בפעם הראשונה.

01:06:45:19 01:06:44:09
אבל עכשיו,

01:06:50:06 01:06:46:24
כל מי שרוצה לשמר
את הדת, שיעשה את זה.

01:06:53:23 01:06:50:24
אנחנו לא נכריח אף אחד.

01:07:01:06 01:06:54:14
הדת הפכה לכלי פוליטי, אבל כולנו
יודעים שאין לה את הטעם של פעם.

01:07:08:23 01:07:02:09
אבל לא צריך לשנות את הלבוש
או התרבות שלכם בגלל הסביבה.

01:07:14:16 01:07:10:12
אנחנו לא צריכים
להיות מי שאנחנו לא.

01:07:20:03 01:07:15:20
יש פה בחירה חופשית.

01:07:26:15 01:07:21:04
אבל הדת שאנחנו מכירים,
הכרנו אותה באתיופיה.

01:07:34:02 01:07:27:14
לכן אנחנו צריכים
להיות נאמנים למי שאנחנו.

01:07:41:22 01:07:35:02
כל מה שאמרתם, הוא נכון.
לכן צריך להבין שיש פה בחירה.

01:07:43:24 01:07:42:20
הוא הוסיף ואמר,

01:07:50:03 01:07:44:00
כיוון שזו מדינה
שמוקפת באויבים,

01:07:53:13 01:07:50:24
לא יכולנו לשמור את
מה ששלנו כמו שצריך.

01:07:55:16 01:07:53:21

ככה אמר והלך.

01:08:00:02 01:07:55:21

למבוגרים שהגיעו לפה
היה מאוד קשה.

01:08:05:18 01:08:00:16

אפילו לנו, שלא היינו
מבוגרים מאוד, היה קשה.

01:08:15:08 01:08:08:15

כשמזמינים קס,

01:08:19:21 01:08:15:22

מה מגישים בבית? איך מתנהלים?

01:08:21:01 01:08:19:22

באתיופיה?
- כן.

01:08:29:09 01:08:22:09

כי כמו שסיפרת לי קודם,
הם היו מגיעים הרבה.

01:08:36:12 01:08:30:00

עושים את כל ההכנות
לפני שהקס מגיע.

01:08:38:22 01:08:36:19

ואז שוחטים כבש.

01:08:44:14 01:08:39:20

כולם עוזרים בהכנות.

01:08:52:12 01:08:46:13

מכינים הכל, אינג'רה, סוואה,
הנזה, ומביאים הרבה שתייה.

01:08:57:22 01:08:52:24

הקס תמיד טועם ראשון.

01:09:03:09 01:08:58:14

זה מה שהיינו מגישים, לא היו לנו
עוגות וממתקים כמו שיש בארץ.

01:09:08:05 01:09:04:05

היינו מגישים סוואה או הנזה.

01:09:11:05 01:09:08:24

אלו הדברים שהיינו מגישים הרבה.

01:09:20:05 01:09:17:04
כשהקסים היו מגיעים,

01:09:26:16 01:09:20:23
הם היו מגיעים בהזמנה,
או שהם היו מגיעים גם בהפתעה?

01:09:31:06 01:09:26:23
בדרך כלל הם היו
מגיעים כשיש אירוע מסוים.

01:09:35:19 01:09:31:11
למשל, בהלוויה.

01:09:42:21 01:09:36:05
אם היו הרבה אירועים
כמו, חתונות או הלוויות,

01:09:50:00 01:09:43:05
כדי שכולם יהיו שותפים לאירוע,
היו נפגשים במרכז העיר שרה.

01:09:54:23 01:09:50:08
היינו נפגשים ליד
בית הקברות האיטלקי.

01:10:02:00 01:09:55:08
כל ההכנות היו מתבצעות
לפני שאנשים היו מגיעים.

01:10:09:10 01:10:02:13
כשאנשים היו מגיעים, היו מגישים
אינג'רה, סוואה, מים או משהו אחר.

01:10:14:22 01:10:10:01
והקסים מברכים והולכים.
ככה זה היה נראה.

01:10:20:10 01:10:15:24
כשהקסים היו מגיעים
לאירועים האלו,

01:10:27:04 01:10:21:19
גברים ונשים היו
יושבים ביחד או בנפרד?

01:10:31:07 01:10:28:00
זה היה כמו עכשיו.

01:10:36:04 01:10:31:21
הגברים היו יושבים בצד מסוים
והגברים לידם, זה לא כזה משנה.

01:10:37:17 01:10:36:06
זה לא היה חשוב?

01:10:40:23 01:10:38:02
זה היה סתם מקרי שכל אחד
ישב בשני צדדים, זה לא היה חובה.

01:10:43:09 01:10:40:24
זה לא היה חובה?
- לא, מה פתאום.

01:10:47:11 01:10:44:01
למשל, אם הגברים היו יושבים פה,
הגברים היו יושבים בצד הזה.

01:10:52:09 01:10:47:12
כשהגענו לארץ, היה לנו מוזר
לראות שנשים וגברים יושבים ביחד.

01:10:56:06 01:10:52:14
יש דיסטנס טבעי בין הגברים לנשים.

01:11:02:03 01:10:56:18
כשהיינו בבאר שבע, לא הבינו
למה לא הסכמנו להתערבב.

01:11:07:22 01:11:03:05
אצלנו, הגברים היו יושבים ביחד
בצד מסוים והנשים בצד השני.

01:11:12:04 01:11:08:05
גם אם זה היה באותו מקום,
כל אחד ישב בפונה אחרת.

01:11:14:01 01:11:12:10
ככה זה היה.

01:11:18:16 01:11:14:17
כשהקסים היו מברכים ומתפללים,

01:11:25:14 01:11:19:11
הברכות היו אותן ברכות?
או שזה היה שונה בכל אירוע?

01:11:27:21 01:11:25:15
לא, זה היה משתנה.

01:11:34:09 01:11:28:23
בעצב זה היה משהו אחר
ובשמחה, משהו אחר שמתאים.

01:11:36:04 01:11:34:10
את צודקת. התכוונתי,

01:11:42:22 01:11:36:18
שכשהיו היו באים לבית שלכם, האם
היו מברכים אתכם בברכות מיוחדות?

01:11:48:17 01:11:43:17
אנחנו לא היינו מיוחדים.
כולנו היינו שווים בעיני הקסים.

01:11:58:23 01:11:52:20
האם הייתם עוזרים לקסים
ותומכים בהם?

01:12:03:03 01:11:59:03
כן, כולם היו נותנים מה
שהם יכולים ומתי שהם יכולים.

01:12:09:11 01:12:03:17
כאשר הם היו מגיעים לאירוע מסוים,
אם זה חג או שפשוט הזמינו אותם,

01:12:14:11 01:12:09:18
נותנים להם משהו בשביל הכבוד.

01:12:20:10 01:12:15:12
זה לא כמו בארץ,
זה לא בהכרח צריך להיות כסף.

01:12:25:01 01:12:20:17
פשוט כל אחד נותן מה שהוא יכול.
היו עשירים שהיו נותנים שור,

01:12:28:20 01:12:26:04
או עושה לכבודו דברים שעניים
פחות יכולים להרשות לעצמם.

01:12:36:02 01:12:29:15
לאחר הקציר, כאשר
אוספים את היבול השנתי,

01:12:39:10 01:12:36:13
צריך שקס יברך על זה.

01:12:42:24 01:12:40:05
לא אוכלים את זה סתם,
צריך ללכת לקס קודם.

01:12:49:23 01:12:43:17
הייתה חובה לעשות את זה.

01:12:55:01 01:12:51:14
קס היה מברך על כל דבר.

01:13:06:20 01:12:59:24
את והמשפחה שלך, כלומר,
את, בעלך והילדים,

01:13:09:16 01:13:07:10
מה הייתם נותנים לקסים?

01:13:11:02 01:13:09:17
אנחנו?
- כן.

01:13:17:09 01:13:12:17
בעלי היה מביא להם
הרבה דברים.

01:13:20:18 01:13:18:02
מנורות לילה,

01:13:24:23 01:13:20:24
או קבה (לבוש אתיופי).

01:13:28:22 01:13:25:14
בגדים או מטריות של קסים.
הוא היה מביא להם דברים כאלו.

01:13:36:01 01:13:29:15
הוא היה מביא להם
ואז מבקש שיברכו אותו.

01:13:45:15 01:13:39:22
מה עם השכנים שלכם?
הם היו נוצרים או מוסלמים?

01:13:49:01 01:13:45:21
היו מוסלמים, היו גם נוצרים.

01:13:54:05 01:13:50:04
היינו מאוד קרובים.
היינו כמו משפחה.

01:13:57:01 01:13:54:22
היינו אוכלים ושותים ביחד.

01:14:02:17 01:13:57:05
להגיד את האמת, במקום שהיינו בו,
היהודים היו אלו שלא אהבו אותנו.

01:14:07:10 01:14:03:05
היהודים מהאזור שהיינו בו,
לא היו מגיעים אלינו.

01:14:13:14 01:14:09:00
רובם היו מגיעים ממקומות אחרים.

01:14:18:06 01:14:14:06
מהמקום שהיינו בו, רק המוסלמים,
הנוצרים וקרובי משפחה של בעלי.

01:14:20:02 01:14:18:07
חוץ מהם, אף אחד לא היה מגיע.

01:14:23:06 01:14:20:03
השכנים המוסלמים שלכם,

01:14:27:02 01:14:23:16
הייתם מזמינים אותם לחגים?
- כן, הם היו באים.

01:14:29:03 01:14:27:03
הם היו מגיעים?
- כן.

01:14:34:19 01:14:29:12
רק כשהיינו אוכלים בשר,
היינו אוכלים בנפרד.

01:14:42:00 01:14:35:03
אותו דבר גם עם הנוצרים.
אבל היינו קרובים יותר למוסלמים.

01:14:48:21 01:14:42:18
היינו עושים הכול ביחד.
רק הבשר היה מפריד בינינו.

01:14:54:23 01:14:50:09
אם אוכלים משהו שהוא לא בשרי,
היינו אוכלים מאותה צלחת.

01:14:57:19 01:14:55:06
למרות שלא אהבתי לאכול

באותה צלחת עם אנשים.

01:15:05:14 01:14:58:14
היינו עוזרים זה לזה בהכנות אוכל,
היינו מכינים אינג'רה ודאבו ביחד.

01:15:12:09 01:15:06:03
כמובן היינו קוראים
זה לזה ואוכלים ביחד.

01:15:17:11 01:15:13:09
אם אחד מאיתנו היה צריך עזרה,
תמיד היינו נחלצים לעזרתו.

01:15:22:13 01:15:17:22
אם הם היו צריכים קפה, ג'ינג'ר
או קטניות, הם היו לוקחים חופשי.

01:15:25:03 01:15:23:08
והם היו קוראים לכם?

01:15:31:09 01:15:25:09
כן, אבל פחות הייתי יוצאת מהבית.
לרוב הם היו באים אלינו.

01:15:35:01 01:15:32:07
אבל הם היו באמת אנשים טובים.

01:15:40:22 01:15:35:18
אם הם לא ראו אותי הרבה זמן,
הם פשוט היו באים לבקר בהפתעה.

01:15:43:22 01:15:41:18
אם הייתי חולה,
הם היו באים ומכינים לי קפה.

01:15:46:21 01:15:44:05
ודואגים לי.
זה היה ככה.

01:15:52:11 01:15:50:20
למשל,

01:15:55:17 01:15:53:18
ביתא ישראל,

01:15:59:07 01:15:56:09
גרו גם בשירה, נכון?

01:16:03:04 01:15:59:12

כן, בטח.
משפחת אספהה.

01:16:06:05 01:16:03:05
והם היו באים אליכם?
- לא, הם לא היו באים.

01:16:12:15 01:16:07:17
היו כמה משפחות,
אספהה, זללאו, ברהנה תספהו.

01:16:17:16 01:16:13:08
דווקא אליהם היינו קרובים.

01:16:22:08 01:16:18:02
דאבה טספהוניי.

01:16:29:10 01:16:24:08
משפחת טדגה, אברה,
הם היו הרבה.

01:16:33:01 01:16:30:01
משפחת בלטה.
היו עוד הרבה יהודים.

01:16:39:24 01:16:34:14
אם היה אירוע כלשהו,
כמו חנוכת בית,

01:16:47:17 01:16:41:03
היינו הולכים עם "מוסוב"
(כלי מסורתי) מלא באינג'רה.

01:16:51:10 01:16:48:04
בלי שום קשר לנוצרים
או למוסלמים.

01:16:56:01 01:16:51:17
הנשים היו מגיעות עם מוסוב.

01:17:01:13 01:16:56:02
והגברים היו שוחטים ומחלקים בשר,

01:17:06:10 01:17:02:06
וכמובן הרבה סירים של מאכלים.

01:17:12:14 01:17:06:20
כשמגיעים, כל אחד מניח את
מה שהביא איתו וחולקים ביחד.

01:17:16:12 01:17:15:00
זה היה ככה.

01:17:18:20 01:17:16:18
היה הרבה שיתוף פעולה.
- מה?

01:17:24:04 01:17:19:10
היה הרבה שיתוף פעולה שם,
אנשים אהבו להיות ביחד.

01:17:27:04 01:17:25:00
אם יש איזה חתונה
או כל אירוע אחר,

01:17:31:05 01:17:27:12
הנשים היו מכינות את
האינג'ר ולוקחות לשם.

01:17:38:03 01:17:31:24
והגברים היו מכינים ומחכים
לנו שם, עם הבשר והרוטב מוכן.

01:17:41:03 01:17:38:16
לאחר מכן, אנחנו היינו
מצטרפות עם השאר.

01:17:55:01 01:17:51:02
אני אחזיר אותך קצת אחורה,

01:18:02:24 01:17:56:00
קודם סיפרת לי על הבגדים שלך
ועל זה שבעלך היה מביא לך אותם.

01:18:09:18 01:18:04:08
ספרי לנו יותר פרטים.
אילו נעליים או בגדים היו לך?

01:18:13:01 01:18:09:19
לא נעליים כמו
שאני נועלת עכשיו.

01:18:19:14 01:18:16:11
לא כל כך אהבתי נעליים.

01:18:24:02 01:18:20:06
ממה הן היו עשויות?

01:18:30:01 01:18:25:01
היו נעלי עור והיו גם

נעליים בשם "קורטה".

01:18:33:21 01:18:30:14
הוא היה מביא לי אותם בהרבה
צבעים. אדום, לבן או שחור.

01:18:38:18 01:18:34:13
הוא היה מפנק אותי.

01:18:42:22 01:18:39:14
כשהייתם בשירה,

01:18:51:03 01:18:44:03
האם הייתם יוצאים לבלות?
הולכים למסעדות?

01:18:55:12 01:18:51:22
לא, לא היינו עושים את זה.

01:19:02:12 01:18:56:09
אני הייתי לרוב בבית.
אבל הוא היה לרוב בחוץ בגלל העבודה.

01:19:04:20 01:19:02:20
אבל אני לא הייתי יוצאת.

01:19:12:17 01:19:07:23
את זוכרת לאילו מקומות
הוא היה הולך?

01:19:16:10 01:19:14:14
מקומות שהלך אליהם?
- כן.

01:19:23:01 01:19:16:22
לרוב, אסמרה, גונדר ואדיס אבבה.
אלו היו מרכזי הסחר העיקריים.

01:19:30:10 01:19:27:08
בעיקר המקומות האלו.

01:19:35:12 01:19:30:14
מה עם הילדים?
לאיזה מקומות היו הולכים?

01:19:40:07 01:19:35:13
קודם לכן אמרת שלאחר הלימודים
וארוחות צהריים, הם היו יוצאים.

01:19:44:21 01:19:40:11

ציון היה יוצא לשחק כדורגל,

01:19:51:17 01:19:45:03
והשאר היו יוצאים לחברים בשכונה.
ישראל ומזל היו יוצאים לשחק בחוץ.

01:20:01:00 01:19:54:05
היו להם כל מיני משחקים של ילדים.
ככה הם היו פורקים את האנרגיות.

01:20:03:10 01:20:01:14
הם היו משחקים ג'בטה (משחק מסורתי)?

01:20:05:21 01:20:03:20
זה דומה לדמקה, לא?
- נכון, אתה צודק.

01:20:13:08 01:20:09:05
הם אהבו לשחק את זה
וגם לקפוץ בחבל.

01:20:18:01 01:20:14:03
ישראל פחות שיחק את זה.
אלה היו בעיקר משחקים של בנות.

01:20:25:04 01:20:18:14
האם את זוכרת אירוע חיובי או שלילי,
כאשר השכנים היו באים אליכם?

01:20:28:06 01:20:25:08
היינו בסדר גמור.

01:20:31:15 01:20:28:09
יש עוד משהו שאת זוכרת
ורוצה לחלוק איתנו?

01:20:36:03 01:20:31:20
למשל, כאשר השכנות שלך
היו באות אליך...

01:20:40:00 01:20:36:04
אני זוכרת שלאחר הלידה,
הן היו מכינות לי גע'ת (מאכל).

01:20:45:04 01:20:40:10
המוסלמיות והנוצריות כולן
ביחד היו שרות לי שירי שמחה.

01:20:48:00 01:20:45:07
אלו הדברים שאני זוכרת.

01:20:50:09 01:20:48:15
כאשר מי נולד?

01:20:53:09 01:20:51:00
כאשר ישראל נולד.

01:20:56:18 01:20:54:17
מה עוד אני זוכרת...

01:20:59:13 01:20:56:22
זה היה רעיון שלהן?
- כן, רק שלהן.

01:21:03:01 01:20:59:14
הן פשוט היו נכנסות כי
הן היו קרובות אליי מאוד.

01:21:05:05 01:21:03:12
הן היו חוגגות לי.

01:21:12:05 01:21:05:09
כשילדתי לאחר 7 ימים, הן הגיעו
אליי עם גע'ת וקופסאות חמאה.

01:21:19:11 01:21:12:16
מכיוון שבד"כ שאוכלים ג'עת
עם חמאה לאחר הלידה.

01:21:25:16 01:21:20:07
וכמובן כולנו היינו אוכלות
ביחד, המוסלמיות והנוצריות.

01:21:29:19 01:21:26:05
הן היו דואגות לשמח אותי.

01:21:34:02 01:21:30:13
ותמיד היינו שותות קפה ביחד.

01:21:39:23 01:21:35:04
ומה עם...
- ובימי שבת היינו מבלות ביחד תמיד.

01:21:41:18 01:21:39:24
היה לנו מקום.

01:21:44:07 01:21:42:23
מה הייתן עושות?

01:21:49:18 01:21:44:17

ישובות, מדברות, צוחקות ונהנות.

01:21:51:14 01:21:49:21
ככה זה היה אצלנו.